

Nr 151.

Av herr **Linnér m. fl.**, om ökat anslag till bidrag till hushållningssällskapens allmänna verksamhet.

I bilaga till 1944 års statsverksproposition, nionde huvudtiteln, punkt 76, har Kungl. Maj:t föreslagit statsbidrag till hushållningssällskapens allmänna verksamhet för budgetåret 1944/45 med samma belopp som för innevarande budgetår eller 2 600 000 kronor samt under punkt 77 särskilt bidrag till hushållningssällskapen för kostnader i samband med vissa kristidsåtgärder m. m. med 200 000 kronor eller sålunda tillhopa 2 800 000 kronor.

I sina anslagsäskanden till 1944 års riksdag har lantbruksstyrelsen beträffande ifrågavarande anslag erinrat om hushållningssällskapsutredningens den 8 juli 1942 avgivna betänkande med förslag angående hushållningssällskapens organisation och verksamhet m. m. samt uttalat önskvärdheten av att denna fråga snarast möjligt bringas till sin lösning. Styrelsens förslag i nu förevarande avseende vore sålunda endast alternativförslag, för den händelse förenämnda betänkande icke skulle föranleda proposition till 1944 års riksdag. Enligt lantbruksstyrelsens förmenande vore oundgängligen nödvändigt, att till sällskapens allmänna verksamhet och till deras kostnader i samband med vissa kristidsåtgärder m. m. anvisades bidrag för nästa budgetår med sammanlagt minst 3 000 000 kronor. Situationen vore, framhåller styrelsen, för hushållningssällskapen i åtskilliga — ej minst ekonomiska — hänseenden sedan länge mycket bekymmersam. Under senare år hade bland annat hushållningssällskapens utgifter för dyrtidstillägg till tjänstemän och för resekostnader ökats i betydande grad. Lantbruksstyrelsen hade därför icke ansett sig kunna låta nu förevarande förslags ovanberörda alternativa karaktär förhindra, att förslaget innefattade ovan angivna anslagsökning.

I statsverkspropositionen uttalar vederbörande departementschef, att frågan om en revision av hushållningssällskapens organisation och verksamhet för närvarande vore föremål för överväganden inom jordbruksdepartementet. Beredningen av ärendet vore emellertid ännu icke avslutad. I betraktande härav förordas även för nästa budgetår statsbidrag till hushållningssällskapen för samma ändamål som hittills. Beträffande bidraget till hushållningssällskapens allmänna verksamhet syntes visserligen, uttalas i propositionen, starka skäl tala för en höjning av bidraget, men i nuvarande läge kunde dock någon höjning av detsamma icke förordas.

I likhet med lantbruksstyrelsen kunna vi icke underlåta att fästa uppmärksamheten på att flertalet hushållningssällskaps ekonomiska läge är ägnat att ge anledning till allvarliga bekymmer. Till belysande av denna fråga må följande uppgifter lämnas rörande hushållningssällskapens driftsresultat under år 1942, det sista år för vilket bokslutsuppgifter nu föreligga, samt uppgifter angående beräknade brister i nu beslutade stater för år 1944.

Hushållningssällskap	1942 års underskott — överskott + kronor*)	Beräknad brist för år 1944 kronor
Stockholms läns och stads	— 25 947: —	25 087: —
Uppsala läns	— 12 819: —	14 150: —
Södermanlands läns	— 10 042: —	35 779: —
Östergötlands läns	— 23 545: —	16 246: —
Jönköpings läns	— 6 038: —	4 705: —
Kronobergs läns	— 7 754: —	3 000: —
Kalmar läns norra	— 58 007: —	3 974: —
» » södra	— 70 676: —	6 000: —
Gotlands läns	— 4 855: —	20 833: —
Blekinge läns	— 29 153: —	242: —
Kristianstads läns	— 8 149: —	—
Malmöhus läns	— 2 945: —	48 536: —
Hallands läns	— 12 333: —	27 050: —
Göteborgs och Bohus läns	— 12 819: —	17 500: —
Älvsborgs läns norra	+ 240: —	10 148: —
» » södra	— 18 116: —	16 065: —
Skaraborgs läns	— 7 940: —	9 180: —
Värmlands läns	+ 19 129: —	—
Örebro läns	— 29 394: —	21 035: —
Västmanlands läns	— 9 866: —	8 000: —
Kopparbergs läns	+ 160: —	—
Gävleborgs läns	— 54 612: —	17 600: —
Västernorrlands läns	— 60 452: —	18 589: —
Jämtlands läns	— 5 717: —	26 995: —
Västerbottens läns	— 13 995: —	11 593: —
Norrbottnens läns	— 48 115: —	22 000: —
Summa kronor	— 513 768: —	384 307: —

Alla hushållningssällskap utom tre redovisa sålunda för år 1942 underskott med i vissa fall mycket betydande belopp. Nettounderskottet för samtliga

*) Enl. resp. sällskaps inkomst- och utgiftsrapport till lantbruksstyrelsen.

sällskap uppgick till över 500 000 kronor. Till jämförelse må nämnas, att det samlade nettounderskottet för år 1939 var endast 216 000 kronor, och blott tolv hushållningssällskap redovisade detta år underskott. Läget har sålunda i allmänhet avsevärt försämrats och torde under år 1943 i regel hava blivit än allvarligare. En jämförelse med av hushållningssällskapen på kapitalkonto redovisade nettotillgångar — sinsemellan icke jämförbara — belyser ytterligare den för många sällskap synnerligen svåra ekonomiska ställningen, så mycket mer som en del av dessa nettotillgångar äro bundna i objekt, som icke kunna användas till täckande av underskott, såsom fonder för särskilda ändamål, fastigheter etc.

Vad sålunda anförts synes oss utgöra motivering för den av lantbruksstyrelsen intagna ståndpunkten, vilken som nämnts kommit till uttryck även i statsverkspropositionen, att starka skäl tala för en höjning av ifrågakavande anslag. Ehuru väl inseende vikten av sparsamhet med statens medel i nuvarande läge, synes oss dock vidmakthållandet av hushållningssällskapens möjligheter att fullgöra sina, i rådande tidsläge för jordbruket betydelsefulla uppgifter vara av sådan vikt, icke minst ur det allmännas synpunkt, att vidtagande av härutinnan erforderliga åtgärder icke få av statsfinansiella skäl underlåtas. Tilläggas må, att även hushållningssällskapsutredningen i sitt förenämnda betänkande enhälligt vitsordat hushållningssällskapens oundgängliga behov av ökade inkomster och i samband därmed uttalat, att någon anledning att tillvita sällskapen bristande sparsamhet icke förefunnes. Slutligen må — i anslutning till uppgifter i ovanstående sammanställning — påpekas, att av lantbruksstyrelsen äskad anslagsökning icke helt undanröjer hushållningssällskapens ekonomiska svårigheter men dock torde i avvaktan på slutligt ställningstagande till hushållningssällskapsutredningens förslag medföra lättnader.

Med anledning av vad sålunda anförts få vi hemställa,

att riksdagen måtte besluta att för budgetåret 1944/45 såsom bidrag till hushållningssällskapens allmänna verksamhet anvisa — förutom särskilt bidrag till sällskapen för kostnader i samband med vissa kristidsåtgärder m. m. — ett anslag av 2 800 000 kronor.

Stockholm den 20 januari 1944.

S. Linnér.

<i>Arthur Engberg.</i>	<i>Carl Beck-Friis.</i>	<i>Arthur Heiding.</i>
<i>Rickard Sandler.</i>	<i>Josef Hagman.</i>	<i>C. Fr. Carlström.</i>
<i>J. B. Johansson.</i>	<i>Gunnar Lodenius.</i>	<i>Lennart Bondeson.</i>
<i>Arvid De Geer.</i>	<i>Nils Gabrielsson.</i>	<i>P. J. Näslund.</i>
<i>Axel Mannerskantz.</i>	<i>V. Ljungdahl.</i>	<i>Ivar Ekströmer.</i>
	<i>Gust. Elofsson</i>	
	i Vä.	